

การออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิต หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

GRAPHIC IDENTITY DESIGN OF ARCHIVES AND MUSEUMS RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY TAWAN-OK : CHANTABURI CAMPUS

เผ่าไท เมฆาราช^{1*} มียอง ซอ² และ เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง³
PHAOTHAIR MOARASE¹, MIYOUNG SEO² AND KRIANGSAK KHIAOMANG³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์ขององค์กรเพื่อกำหนดอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิตให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร 2) ศึกษาแนวทางการออกแบบหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษา 3) วิเคราะห์กำหนดรูปแบบในการสร้างอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิตและ 4) เพื่อกำหนดรูปแบบชุดสี ตราสัญลักษณ์ ลวดลาย การ์ตูนสัญลักษณ์ และพื้นที่นิทรรศการถาวร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณประกอบด้วยข้อมูลจากภาคเอกสาร และภาคสนามจากการหาข้อมูล 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลในส่วนขององค์กร (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี) ส่วนที่ 2 ข้อมูลของหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ ส่วนที่ 3 ข้อมูลของการออกแบบเรขาคณิต และการออกแบบการ์ตูนสัญลักษณ์ ในส่วนที่ 1 ประกอบด้วยผลสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรมหาวิทยาลัยฯ นักศึกษา ศิษย์เก่า ประชาชนทั่วไป 400 ท่าน และจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารยุคก่อตั้งองค์กร 9 ท่านสรุป ข้อมูลในส่วนที่ 1 พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในการออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิต อัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุดคือ กล้วยไม้เหลืองจันทบูร มีภูมิศาสตร์ที่เป็นธรรมชาติ ตัวกระทิง (สัตว์) อาคารเรียน รองลงมาตามลำดับ สรุปข้อมูลในส่วนที่ 2 ข้อมูลของหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ พบว่า อัตลักษณ์ทางรูปธรรม เป็นอาคารทรงโบราณ โทนสีที่บ่งบอกถึงยุคสมัย มีงานไม้ผสมผสานกับตัวอาคารบ่งบอกถึงการเก็บรักษา ความเก่าเล่าเรื่อง แหล่งเรียนรู้ สรุปข้อมูลในส่วนที่ 3 การออกแบบเรขาคณิต และการออกแบบการ์ตูนสัญลักษณ์ การหาอัตลักษณ์การตีความข้อมูลลักษณะทางรูปธรรมและทางนามธรรมตีความออกมาในรูปของเรขาคณิต เพื่อสร้างภาพจำ สร้างความเข้าใจให้ผู้รับสารจดจำได้ง่าย การ์ตูนสัญลักษณ์ที่สื่อออกมาในรูปนามธรรม เช่น สัตว์ คน สิ่งมีชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ แสดงถึงความรู้สึกเชิงบวกให้แก่ผู้พบเห็น จากข้อมูลทั้ง 3 ส่วนพบว่าเป็นแหล่งเพราะเลี้ยงกล้วยไม้เหลืองจันทบูรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอัตลักษณ์ทางด้านภูมิศาสตร์โดดเด่นด้านธรรมชาติ และเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาการเกษตรมีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอาคารเรียนหลังแรก (อาคารไม้) มีชื่อสัตว์ (กระทิง) ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ มีบุคลากร และกลุ่มทอสี

¹ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยบูรพา, Master of Fine and Applied Arts, Program in Visual Arts and Design, Burapha University

² อาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Lecturer, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, Assistant Professor, Instructor, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

* Corresponding author. Email : phmo858@gmail.com

Received : March 29, 2019, Revised : June 15, 2019, Accepted : June 15, 2019

ที่บ่งบอกความเป็นธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ ความเป็นพื้นถิ่น ใช้ดอกเหลืองจันทบูรเป็นตราสัญลักษณ์หลัก รูปแบบตัวอักษรที่มีลักษณะกึ่งเป็นทางการ ซึ่งการระบุอัตลักษณ์ เป็นการสร้างภาพตัวแทนเชิงรูปธรรมของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

คำสำคัญ : การออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิต ; หोजดหมายเหตุ ; พิพิธภัณฑ

ABSTRACT

The purpose of this research was to 1) study the design of corporate identities to determine the artistic identity in the context of the organization; 2) study the design guidelines for archives and museums in educational institutions; 4) To design a color scheme, a symbol, a symbol, a cartoon, a symbol. And permanent exhibition space. Integrated research is both qualitative and quantitative. Part 3: Information on the organization (Rajamangala University of Technology, Chanthaburi Campus) Part 2: Information from the archives and museums Part 3: Information on the art and design. The cartoon design symbol. Part 1 consisted of survey results from university personnel, alumni, general public, 400 people, and interviews. Management of the establishment of 3 organizations summarized in Section 1 found. The sample population has enough insight into the design of the artistic identity. Geographically unique, the most prominent feature is Yellow Orchid And natural The bison (animal) secondary school buildings, respectively. Summarized information in Section 2, Archives and Museum Information. Find the concrete identities. An ancient building. The color scheme of the era. There are mixed wood with the building. The abstract will tell you how old the story is. Information in Part 3: Design, Art and Design, Cartoon, Symbol, Identity, Organization, Information And sending messages to recipients from the interpretation of concrete information. And the abstract look in the form of art to create a picture and understand the existing data to understand. And easy to recognize recipients. The symbols that convey the abstract in the abstract, such as animals, people, creatures related to the place, correspond to the logo. Both show positive feelings to those who see. From the 3 parts. Geographic Identity Contextual nature. Surrounded by the forest, Phu and the source of the largest yellow orchids in Thailand. Nature is rich with nature. A source of learning about agriculture. There is a history of the first building (wooden building) with animal names (bison) related to the place of personality. The color scheme is natural, the old culture is indigenous. Realistic look And abstract style Font style The formal or semi-formal. Identifying Identities This is a visual representation of the material. Rajamangala University of Technology Krungthep Chanthaburi Campus

Keywords : Graphic Identity Design ; Archives ; Museums

บทนำ

การเดินทางของช่วงเวลา และพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จดจำ นำมาเรียบเรียงเรื่องราวโดยมนุษย์ มนุษย์พยายามที่จะเรียนรู้เข้าใจ และจดจำเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาจากพฤติกรรมกับสถานที่นั้นๆ ให้มีความสำคัญในบางช่วงเวลาที่ผ่านไปไม่ให้นุญหายไปจากความทรงจำ กล่าวได้ว่าเรื่องราวเหล่านั้นคือ ประวัติศาสตร์

รูปลักษณะภายใต้การหล่อหลอมของระยะเวลาเดินทางผ่านกระบวนการคัดสรรจากธรรมชาติของมนุษย์ในรูปแบบของรูปธรรมหรือนามธรรมก็ตาม นำมาซึ่งภาพจำอันสืบเนื่องจากการบอกเล่าถึงความสำคัญของสถานที่นั้นๆ แสดงถึงลักษณะที่โดดเด่นเป็นที่เห็นควรแก่การบอกเล่าสืบต่อกันไป นั่นคือ อัตลักษณ์ อัตลักษณ์ที่มีความหมายเชิงคุณค่าควรนำมาถอดความแปลสภาพจากนามธรรมหรือรูปธรรมก็ตาม จึงเกิดเป็นกระบวนการออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิต เพื่อการสื่อสารและสร้างภาพจำให้ผู้พบเห็นได้จดจำความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะเพื่อถ่ายทอดต่อคนรุ่นใหม่ๆ สืบต่อกันไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี เกิดจากการจัดตั้งจากโรงเรียนเกษตรกรรมจันทบุรี ตามดำริของทางราชการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2492 จนถึงปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี รวมระยะเวลากว่า 69 ปี ในการก่อกำเนิดแหล่งเรียนรู้

ประวัติศาสตร์การก่อตั้งสถาบันการศึกษาก่อนก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน จึงมีเรื่องราวที่เกิดขึ้นต่างๆ มากมายควรค่าแก่การรวบรวมข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เอาไว้เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับทุกคนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยรวบรวมข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับการก่อตั้ง การเปลี่ยนแปลงของสถาบันเอาไว้ใน “หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี” เพื่อจัดแสดงประวัติของมหาวิทยาลัย และรวบรวมเอกสาร สิ่งของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการก่อตั้ง และการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ณ ปัจจุบันสถานที่ในการจัดเก็บรักษาวัตถุเพื่อการสื่อสารเรื่องราวในอดีต เกิดการเสื่อมโทรมขาดการ

ดูแลรักษา และรูปแบบในการจัดโชว์ไม่บอกถึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นขององค์กร อีกทั้งยังขาดความรู้ทางด้านการออกแบบอัตลักษณ์ และในส่วนของการจัดนิทรรศการผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิตขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ และให้สอดคล้องกับบทบาทของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ทำให้เกิดรูปแบบ อัตลักษณ์เชิงเรขาคณิตที่สร้างคุณค่า และเกิดความภาคภูมิใจให้แก่บุคลากรและนักศึกษา

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาแนวทางการออกแบบอัตลักษณ์ขององค์กรเพื่อกำหนดอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิตให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร
2. ศึกษาแนวทางการออกแบบหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษา
3. วิเคราะห์กำหนดรูปแบบในการสร้างอัตลักษณ์เชิงเรขาคณิต
4. เพื่อออกแบบชุดสี ตราสัญลักษณ์ ลวดลายการตุนสัญลักษณ์ และพื้นที่นิทรรศการถาวร

การทบทวนวรรณกรรม

จินดา เนื่องจำนงค์. (2559). การออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา 3) เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาการออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา การออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา พัฒนาแนวทางการออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการโดยการ

มีส่วนร่วม ของชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา และศึกษาการพัฒนาการออกแบบพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึกจากปราชญ์ชุมชน นักวิชาการ ผู้บริหารองค์กร และการสนทนากลุ่มตัวแทนประชากรในพื้นที่แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ปิยะวรรณปิ่นแก้ว. (2560). การศึกษาเอกลักษณ์ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพจังหวัดนครปฐม

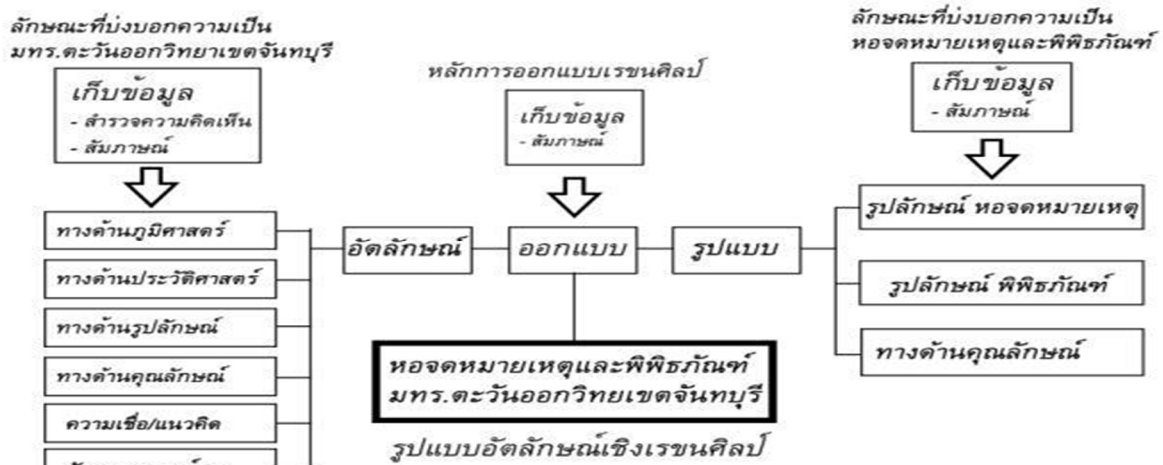
งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเอกลักษณ์จังหวัดนครปฐม ในบริบททางธรรมชาติ ทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางศิลปะและวัฒนธรรม 2) ระบุเอกลักษณ์ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพ และองค์ประกอบศิลป์ของจังหวัดนครปฐม ในบริบททางธรรมชาติ ทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางศิลปะและวัฒนธรรม มีวิธีการดำเนินงานวิจัยแบบผสมผสานทั้ง เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ คือ 1) การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกปราชญ์ชุมชน นักวิชาการ ผู้บริหารองค์กรส่วนจังหวัด จำนวน 8 คน และการสนทนากลุ่มตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 12 คน และการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพจังหวัดนครปฐมจากที่มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดนครปฐมจำนวน 20 คน ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรส่วนจังหวัดนักธุรกิจ นักวิชาการ 2) การระบุองค์ประกอบเรขศิลป์ตามเอกลักษณ์ ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพ ในแต่บริบทของจังหวัดนครปฐม โดยการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการออกแบบและนักออกแบบจำนวน 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และการสอบถามความคิดเห็นจาก กลุ่มประชาชนทั่วไปจำนวน 400 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยเป็นคน ในจังหวัดนครปฐมจำนวน 200 คน และคนนอกจังหวัดนครปฐมจำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า เอกลักษณ์ ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพ และองค์ประกอบศิลป์ในบริบท ทางธรรมชาติคือเป็นเมืองแห่งดินน้ำชุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินและพื้นน้ำมีวิถีชีวิตเมืองแห่งเกษตรกรรม มีความหลากหลายทางพืชพรรณ ทรัพยากร ล้อมรอบด้วยธรรมชาติใกล้เมืองหลวง บุคลิกภาพ

และกลุ่มโทนีที่บ่งบอกความเป็นธรรมชาติสดชื่นเรียบง่ายสบายๆ ความเป็นพื้นถิ่นภาพประกอบที่มีลักษณะเหมือนจริง ลักษณะตัดทอน และลักษณะนามธรรม รูปแบบตัวอักษรที่มีลักษณะเป็นอิสระ ไม่เป็นทางการ กึ่งทางการ บริบททางสังคม คือ เป็นสังคมที่มีองค์พระปฐมเจดีย์

รัตนวรรณ คิม. (2557). การออกแบบเรขศิลป์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ ศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์สู่อาเซียน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ข้อมูลอาเซียน ข้อมูลท้องถิ่น และข้อมูลการออกแบบเรขศิลป์ เพื่อนำมาหาข้อสรุปและใช้เป็นแนวทางในการออกแบบงานเรขศิลป์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ ศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์สู่อาเซียน เพื่อให้องค์กรมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในระดับสากลและสามารถแข่งขันในเชิงธุรกิจได้ จากผลสรุปของแบบสอบถามชี้ให้เห็นว่า ตราสัญลักษณ์ที่มีการนำเอาอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมาผสมผสานกับรูปแบบที่มีความทันสมัยนั้น ทำให้มีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการออกแบบตราสัญลักษณ์ที่ดี โดยอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นำมาใช้คือ วัดโสธรวรารามวรวิหาร โดยใช้รูปทรงสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดที่นิยมใช้ในการประดับตกแต่งวัดและเส้นโค้งของศาสนสถาน มาเป็นแรงบันดาลใจ โดยปรับรูปแบบให้มีความเรียบง่ายและทันสมัยมากยิ่งขึ้น ด้วยการตัดทอน และเพื่อให้งานออกแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยซึ่งเป็นการออกแบบเพื่ออาเซียน จึงได้นำเอาสีของธงอาเซียนซึ่งประกอบไปด้วย สีฟ้า สีแดง สีเหลือง และสีขาว มาใช้เป็นสีหลักในงานออกแบบ แล้วจึงนำมาใช้ในงานออกแบบเรขศิลป์ประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ อุปกรณ์สำนักงาน ของที่ระลึก ซึ่งการออกแบบนั้นได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสร้างสรรค์ผลงาน และได้มีการประเมินผลความพึงพอใจจากผู้ตอบแบบสอบถาม 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักวิชาการด้านศิลปะและการออกแบบ และกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ภาษา รวมทั้งสิ้น 15 คน ซึ่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 1 โครงสร้างกระบวนการดำเนินงาน

สมมติฐานการวิจัย

ศึกษาประวัติศาสตร์ และบริบทจากอดีตจนถึงปัจจุบันของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรีเก็บข้อมูลจากภาคเอกสาร และภาคสนาม รวบรวมข้อมูลหลักการออกแบบเรขาคณิต หลักการออกแบบอัตลักษณ์ และบริบทขององค์กร ศึกษาจากข้อมูลที่ได้เพื่อนำมาหาข้อสรุป ก่อให้เกิดแนวทางในการออกแบบ ภาพลักษณ์ และสร้างอัตลักษณ์ในรูปแบบของงานเรขาคณิตที่ผสมผสานตามหลักการออกแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลของอัตลักษณ์ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรีโดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

1.1 ข้อมูลภาคเอกสารจากการสืบค้นข้อมูลหนังสือของสมาคมศิษย์เก่า เกษตรกระทิง 45 ปี ผลการสืบค้นจากหนังสือของสมาคมศิษย์เก่า พบว่ามีการระบุถึงการจัดงานราชชมภรณ์รัชกาลที่ 79-86 ซึ่งบ่งบอกถึงความสำคัญของดอกกล้วยไม้เหลืองจันทบุรี

1.2 ข้อมูลภาคสนาม จากการสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี นักศึกษา บุคคลทั่วไป รวม 400 ท่าน

1.3 สัมภาษณ์ผู้บริหารยุคสมัยก่อตั้งองค์กรจนถึงยุคสมัยปัจจุบันจำนวน 9 ท่าน จากการค้นคว้าข้อมูลของอัตลักษณ์องค์กรจากภาคเอกสาร และภาคสนามพบว่ามีความโดดเด่นของอัตลักษณ์ทางด้านภูมิศาสตร์ มีบริบททางด้านธรรมชาติ ล้อมรอบด้วยป่าไม้ภูเขา น้ำตก และเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงกล้วยไม้เหลืองจันทบุรีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาการเกษตร มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับอาคารเรียนหลังแรก (อาคารไม้) มีชื่อสถานที่ (เกษตรกระทิง) คำว่ากระทิงอีกหนึ่งความหมายคือสัตว์ (วัวกระทิง) เป็นสัตว์ที่รักถิ่นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ ข้อมูลภาคเอกสารจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ จากการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์จำนวน 3 ท่าน จากการค้นคว้าข้อมูลพบว่าอัตลักษณ์ลักษณะทางรูปธรรม เป็นอาคารทรงโบราณ โทนสีที่บ่งบอกถึงยุคสมัย มีงานไม้ระแนงผสมผสานกับตัวอาคาร ลักษณะทางนามธรรมจะบอกถึง การเก็บรักษา ความเก่า การเล่าเรื่อง และแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ข้อมูลการออกแบบเรนศิลป์ ข้อมูลภาคเอกสารจากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ จากการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบเรนศิลป์ จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบการตูนสัญลักษณ์ส่งเสริมงานประชาสัมพันธ์ 1 ท่าน การค้นคว้าข้อมูลพบว่าการออกแบบเรนศิลป์ให้ออกมาเหมาะสมและพิพจน์กันขึ้น เน้นการหาอัตลักษณ์หลัก การจัดระเบียบข้อมูล และการส่งสารไปยังผู้รับ จากการตีความข้อมูลลักษณะทางรูปธรรม และลักษณะทางนามธรรม ให้ออกมาในรูปแบบของเรนศิลป์เพื่อสร้างภาพจำ และเข้าใจสารข้อมูลที่มีอยู่สร้างความเข้าใจจดจำได้ง่ายให้แก่ผู้รับสาร

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบเรนศิลป์และการถอดข้อมูลภาพอัตลักษณ์หลักขององค์กรออกมาเป็นงานเรนศิลป์ตามผลการสำรวจความคิดเห็นและข้อมูลการสัมภาษณ์การหาอัตลักษณ์องค์กร

ตารางที่ 1 ผลสำรวจความคิดเห็น ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี นักศึกษา บุคคลทั่วไปรวม 400 ท่าน

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	110	26.83
หญิง	390	70.73
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 19 ปี	92	22.44
21 - 40 ปี	291	70.98
41 - 60 ปี	10	2.44
60 ปีขึ้นไป	7	1.71
อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์	58	14.15
เจ้าหน้าที่	130	31.7
นักศึกษา	162	39.5
ศิษย์เก่า	3	0.73
ประชาชนทั่วไป	47	11.46

จากตารางที่ 1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นที่เป็นผู้หญิง มากถึงร้อยละ 70.73 อายุระหว่าง 21-40 ปี ร้อยละ 70.98 เป็นนักศึกษาร้อยละ 39.50 จากบุคลากร

ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี นักศึกษา บุคคลทั่วไป รวม 400 ท่าน

ตารางที่ 2 ผลสำรวจความคิดเห็นตอนที่ 2 ความเข้าใจในการออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรนศิลป์ (Graphic Identity Design) อัตลักษณ์ทางรูปธรรม จากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี นักศึกษา บุคคลทั่วไป รวม 400 ท่าน

ประเด็น	จำนวน(คะแนน)	ร้อยละ
ความเข้าใจคำว่า การออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรนศิลป์	1420	69.27
ความโดดเด่น ที่บอกความเป็น มทร.ตะวันออก ชัด		
ภูมิศาสตร์	255	12.75
ประวัติศาสตร์	27	10.8
รูปลักษณ์	10	30.0
คุณลักษณ์	18	36.0
อัตลักษณ์ทางรูปธรรม ของ มทร.ตะวันออก ที่โดดเด่นที่สุด		
ภูเขา นาคา	133	66.5
ตัวกระทิง (สัตว์)	20	8.0
กล้วยไม้เหลืองจันทบุรี	240	72.0
อาคารเรียน	7	1.4

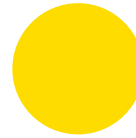
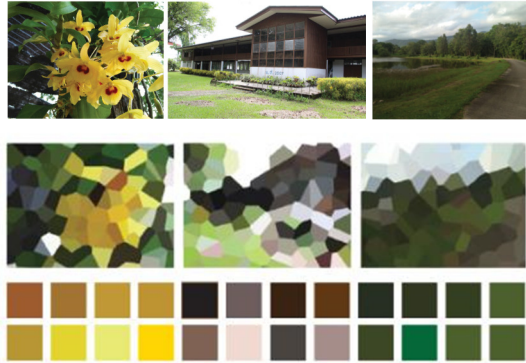
จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นมีความเข้าใจ การออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรนศิลป์ มากถึงร้อยละ 69.27 มีความโดดเด่นทางด้านคุณลักษณ์ ร้อยละ 36.00 อัตลักษณ์ทางรูปธรรมร้อยละ 72.00 คือกล้วยไม้เหลืองจันทบุรี

ข้อมูลขั้นตอนที่ 4

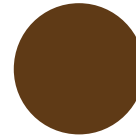
การออกแบบและนำข้อมูลทางด้านอัตลักษณ์ที่ได้จากข้อมูลภาคสนาม สำรวจความคิดเห็น และข้อมูลการสัมภาษณ์การหาอัตลักษณ์องค์กรถอดข้อมูลภาพออกเป็นงานเรนศิลป์ตามลำดับ

- 1) การถอดข้อมูลชุดสีอัตลักษณ์หลักขององค์กร
- 2) การถอดข้อมูลอัตลักษณ์หลักและองค์ประกอบของตราสัญลักษณ์ให้เป็นลายเส้นเรนศิลป์
- 3) การออกแบบมาสคอตหรือจดหมายเหตุและพิพจน์กันขึ้น
- 4) การแบ่งโซนนิทรรศการ ผังแบบ Linear Procession
- 5) การออกแบบตกแต่งภายนอกด้วยภาพ 3 มิติ จากโปรแกรม SketchUp 2016

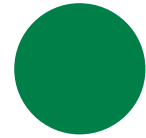
ข้อมูลขั้นตอนที่ 4.1 การถอดข้อมูลชุดสีอัตลักษณ์หลักขององค์กร ตามรูปภาพที่ถ่ายจากสถานที่จริง คือ สีเหลือง ค่าสี M 10 Y 100 สีของดอกกล้วยไม้เหลืองจันทร์พุด สีน้ำตาล ค่าสี C 40 M 70 Y 100 K 50 สีของตัวอาคารไม้ซึ่งเป็นอาคารเรียนหลังแรกและเป็นสถานที่จัดตั้งหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ และสีเขียว ค่าสี C 100 M 35 Y 100 สีของความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

M 10 Y 100

C 40 M 70 Y 100 K 50

C 100 M 35 Y 10

ภาพที่ 2 การถอดข้อมูลชุดสีอัตลักษณ์หลักขององค์กร (ภาพถ่ายจากสถานที่จริงถ่ายเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2561)

ข้อมูลขั้นตอนที่ 4.2 การถอดข้อมูลอัตลักษณ์หลักให้เป็นลายเส้นเรขาคณิตเส้นจากโปรแกรม Adobe Illustrator CS6 จากข้อมูลและแนวคิดผู้วิจัยได้รูปทรงของกล้วยไม้เหลืองจันทร์พุดเพิ่มเส้นที่แหลมกึ่งลายกนกไทยบ่งบอกถึงการมีวัฒนธรรม

ภาพที่ 3 ภาพกล้วยไม้เหลืองจันทร์พุด ตัวอาคารไม้ ภาพความอุดมสมบูรณ์ลักษณะแบบเหมือนจริงถอดข้อมูลเป็นงานลายเส้นเรขาคณิต (ภาพถ่ายจากสถานที่จริงถ่ายเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2561)

ภาพที่ 4 ภาพตราสัญลักษณ์เป็นขาวดำและใส่ชุดสีที่ประกอบลายเส้นตัวอาคารพร้อมลายเส้นของความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

หอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี
font PSL ThaiCommon Regular

ภาพที่ 5 รูปแบบตัวอักษรฟอนต์ PSL ThaiCommon Regular มีลักษณะกึ่งทางการเหมาะกับคุณลักษณะที่เป็นแหล่งเรียนรู้

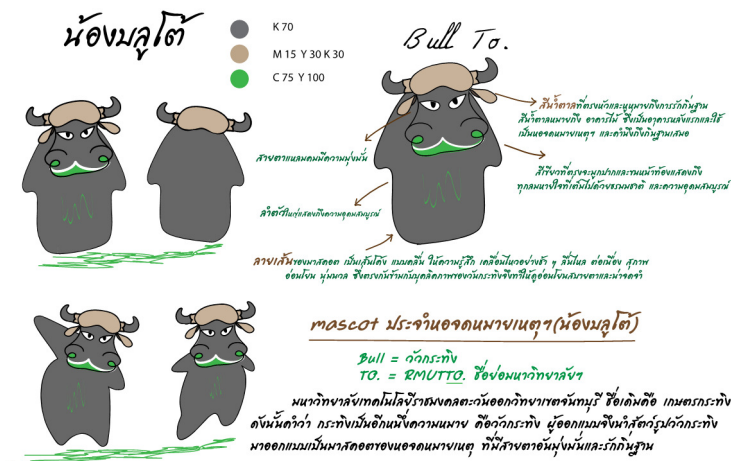
หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

ภาพที่ 6 ภาพตราสัญลักษณ์ที่ประกอบด้วยตัวอักษรบอกชื่อและสถานที่ไว้อย่างชัดเจน

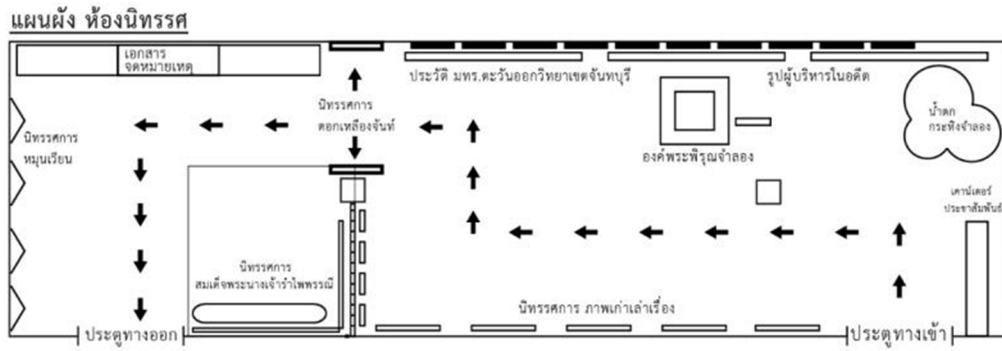
ภาพที่ 7 ลวดลายจากลายเส้นของตราสัญลักษณ์ส่งเสริมการตกแต่งพื้นที่ในการจัดนิทรรศการ

ข้อมูลขั้นตอนที่ 4.3 การออกแบบการตูนสัญลักษณ์หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขตจันทบุรี ชื่อเดิมคือ เกษตรกระทิง ดังนั้นคำว่า กระทิงเป็นอีกหนึ่งความหมาย คือ(สัตว์)วัวกระทิง ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดนำสัตว์รูปวัวกระทิงนำมาออกแบบเป็นการตูนสัญลักษณ์ของหอจดหมายเหตุ การร่างเส้นด้วยมือก่อนใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีลักษณะสายตาที่มุ่งมั่นและรักถิ่นฐานซึ่งตรงกับบุคลิกภาพของนักศึกษาที่มีความสามัคคีรักสถาบัน

ภาพที่ 8 ภาพการออกแบบการตูนสัญลักษณ์หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ฯ และภาพการตูนสัญลักษณ์ที่ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ (ภาพจากสถานที่จริง เมื่อวันที่ 13 กันยายนพ.ศ. 2561)

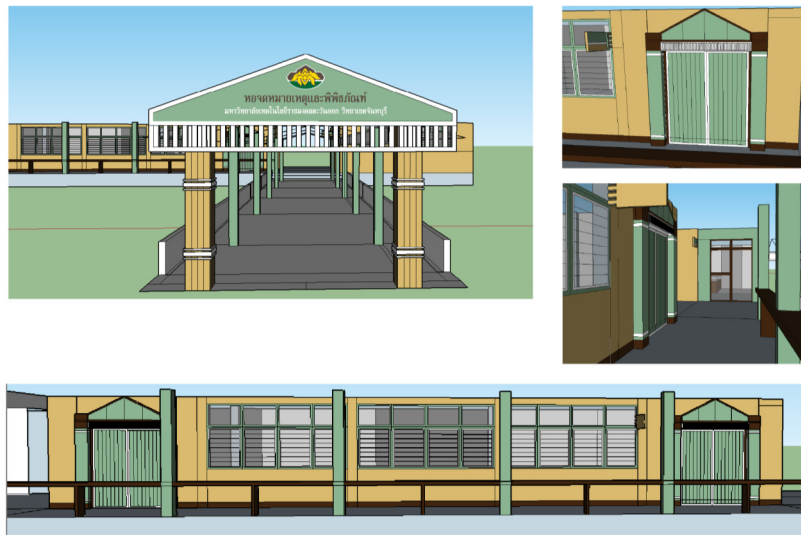
ข้อมูลขั้นตอนที่ 4.4 การแบ่งโซนนิทรรศการ ผังแบบ Linear Procession ที่มีห้องหลายห้องเรียงรายและเชื่อมต่อกัน มีทิศทางเดินชมแบบกำหนดได้ (Controlled circulation) คือการเดินชมจากห้องแรกไปยังห้องสุดท้าย มีทางเข้าและทางออกเป็นคนละทางผังแบบ Linear Procession เป็นผังที่เหมาะสมสำหรับการจัดแสดงผลงานตามลำดับหรือตามหัวข้อ

ภาพที่ 9 การแบ่งโซนนิทรรศการ ผังแบบ Linear Procession

ข้อมูลขั้นตอนที่ 4.5 การออกแบบตกแต่งภายนอกตามข้อมูลอัตลักษณ์ของหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ ลักษณะทาง
รูปธรรม เป็นอาคารทรงโบราณ โทนสีที่บ่งบอกถึงยุคสมัยและยังอยู่ในโทนของชุดสีตราสัญลักษณ์ มีงานไม้ระแนงผสมสานกับตัว
อาคาร ลักษณะทางนามธรรม จะบอกถึง การเก็บรักษา ความเก่า การเล่าเรื่อง และเป็นสถานที่เรียนรู้

รูปแบบการตกแต่งภายนอกและมุมมองประตูทางเข้า

ภาพที่ 10 การออกแบบตกแต่งภายนอกภาพ 3 มิติ จากโปรแกรม SketchUp 2016

ภาพที่ 11 สื่อประชาสัมพันธ์หน้าเว็บไซต์มหาวิทยาลัยฯ ที่มีองค์ประกอบของการออกแบบจากอัตลักษณ์

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 3 แบบสำรวจระดับความพึงพอใจต่อการออกแบบและจัดทำหอจดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ มทร.ตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี จากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขตจันทบุรี นักศึกษา บุคคลทั่วไป รวม 400 ท่าน

ประเด็น	จำนวน(คะแนน)	ร้อยละ
1. ด้านอัตลักษณ์เชิงเรนศิลป์		82.13
1.1 ชุดสีตกแต่งภายนอก และภายใน		
(ก). การเลือกใช้สีมีความเหมาะสมกับสถานที่	1882	91.80
(ข). ปะบอกความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	1843	89.90
(ค). สร้างความเข้าใจกับสถานที่	1760	85.85
1.2 ชุดสัญลักษณ์		
(ก). สื่อความหมายชัดเจน	1700	82.93
(ข). ปะบอกอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	1684	82.15
(ค). สร้างความเชื่อถือ ความศรัทธาในมหาวิทยาลัย	1556	75.90
1.3 ด้านวัสดุ		
(ก). มีความสวยงาม เหมาะสมกับมหาวิทยาลัย	1757	85.71
(ข). มีความเป็นธรรมชาติ และคงทน	1691	82.49
1.4 การดูแลรักษาสิ่งเสริมการประชาสัมพันธ์		
(ก). สื่อถึงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	1454	70.93
(ข). สื่อถึงความรู้สึกเชิงบวก เป็นมิตร	1803	87.95
(ค). เป็นสัญลักษณ์ที่จดจำได้ง่าย	1647	80.34
1.5 การจัดพื้นที่นิทรรศการถาวร		
(ก). ความเหมาะสมของแบ่งสัดส่วนพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการ	1627	79.37
(ข). ความต่อเนื่องของเนื้อหาที่สอดคล้องกับพื้นที่	1524	74.34
(ค). เสริมสร้างความสำคัญ และคุณค่าของวัตถุ	1686	82.24
2. ด้านคุณสมบัติของการจัดตั้งหอจดหมายเหตุ		83.79
(ก). ความเหมาะสมของการเลือกอาคารไม้	1793	87.46
(ข). ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	1564	76.29
(ค). เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์เป็นมา		
และสามารถใช้งานได้ดี	1781	86.88
(ง). ประทับใจความสำคัญ และความภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย	1733	84.54
3. ด้านความพึงพอใจ		80.32
(ก). มีความพึงพอใจของบุคลากร และศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัย	1622	79.12
(ข). ความพึงพอใจในภาพรวมของหอจดหมายเหตุ	1671	81.51

จากตารางที่ 3 พบว่าคะแนนรวมของความพึงพอใจทางด้านการออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรนศิลป์ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมร้อยละ 82.13 ด้านคุณสมบัติของการจัดตั้ง ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมร้อยละ 83.79 ด้านความพึงพอใจค่าเฉลี่ยคะแนนรวมร้อยละ 80.32

ตารางที่ 4 รายการเบิกจ่ายตามงบประมาณของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ขอนุมัติดำเนินโครงการหอประวัติศาสตร์ มทร.ตะวันออก ที่ศธ ๐๕๘๐,๑๐๙/๑๐๑ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2561 กิจกรรมย่อยที่ 3 โครงการหอประวัติศาสตร์ มทร.ตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

ผลการออกแบบเรนศิลป์หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ฯได้งบประมาณจัดทำจากสำนักศิลปวัฒนธรรม มทร.ตะวันออก โครงการหอประวัติศาสตร์ มทร.ตะวันออก กิจกรรมย่อยที่ 3 โครงการหอประวัติศาสตร์ มทร.ตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี งบประมาณหนึ่งแสนบาท รายการตามตารางเบิกจ่าย

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าใช้สอย	28,400 บาท
- ค่าจ้างเหมาจัดทำป้ายชื่อหอฯ (จำนวน 2 ชุด ๆ ละ 14,200 บาท)	28,400 บาท
ค่าวัสดุ	71,600 บาท
- แป้นแบบรูปสี่เหลี่ยม 2" x 1" x 1.8 มม. (จำนวน 12 เส้น ๆ ละ 400 บาท)	4,800 บาท
- แป้นสี่เหลี่ยมรูปสี่เหลี่ยม 2" x 2.0 มม. (จำนวน 12 เส้น ๆ ละ 600 บาท)	7,200 บาท
- เหล็กฉาก 1-1/2" x 4.00 มม. (จำนวน 1 เส้น ๆ ละ 440 บาท)	440 บาท
- ไม้ระแนงสกรูทูลกลม 7.5 x 300 x 0.8 มม. (จำนวน 86 แผ่น ๆ ละ 60 บาท)	5,160 บาท
- ไม้ระแนงสกรูทูลกลม 3.00 x 0.8 มม. (จำนวน 35 เส้น ๆ ละ 70 บาท)	2,450 บาท
- ไม้ฉากกลาง (จำนวน 2 เส้น ๆ ละ 420 บาท)	840 บาท
- ลวดเชื่อม 2.6 มม. (จำนวน 7 ห่อ ๆ ละ 130 บาท)	910 บาท
- น็อตปลายสว่าน ขนาด 1 นิ้ว (จำนวน 440 ตัว ๆ ละ 1 บาท)	440 บาท
- สี เบอร์ 7630 (จำนวน 4 แกลลอน ๆ ละ 1,763 บาท)	7,052 บาท
- สี เบอร์ 7926 (จำนวน 8 แกลลอน ๆ ละ 1,680 บาท)	13,440 บาท
- สี เบอร์ 8637 (จำนวน 1 แกลลอน ๆ ละ 2,390 บาท)	2,390 บาท
- สี เบอร์ 7313 (จำนวน 5 แกลลอน ๆ ละ 1,567 บาท)	7,835 บาท
- สีขาว (จำนวน 1 แกลลอน ๆ ละ 1,133 บาท)	1,133 บาท
- สีรองพื้นปูนเก่า (จำนวน 3 ถึง ๆ ละ 2,150 บาท)	6,450 บาท
- สีน้ำมัน (จำนวน 12 แกลลอน ๆ ละ 610 บาท)	7,320 บาท
- ลูกกลิ้งทาสี ขนาด 10 นิ้ว (จำนวน 12 อัน ๆ ละ 70 บาท)	840 บาท
- ประทาสี ขนาด 4 นิ้ว (จำนวน 10 อัน ๆ ละ 50 บาท)	500 บาท
- ฟันเบอร์ (จำนวน 2 ใบ ๆ ละ 480 บาท)	960 บาท
- น้ำมันสน (จำนวน 3 ใบ ๆ ละ 480 บาท)	1,440 บาท
รวม	100,000 บาท

อภิปรายผลการวิจัย

การออกแบบอัตลักษณ์เชิงเรนศิลป์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น จากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขตจันทบุรี นักศึกษา บุคคลทั่วไป รวม 400 ท่าน จากคะแนนสูงสุดของแต่ละประเด็นในแบบสำรวจความคิดเห็นและเพิ่มเติมข้อมูลบางส่วนเข้าไปในงานออกแบบจากแนวคิดของผู้วิจัยและจากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ ข้อเสนอแนะในการวิจัยการออกแบบ สรุปได้ดังนี้คือ

1. ชุดสีอัตลักษณ์หลักขององค์กรคือ สีเหลืองสีของดอกกล้วยไม้เหลืองจันทบุรี สีน้ำตาลสีของตัวอาคารไม้ ซึ่งเป็นอาคารเรียนหลังแรกและเป็นสถานที่จัดตั้งหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ สีเขียวสีของความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

2. ตราสัญลักษณ์ ใช้ดอกกล้วยไม้เหลืองจันทร์พุด ตัวอาคารไม้ ภาพความอุดมสมบูรณ์ ลักษณะแบบเหมือนจริง ถอดข้อมูลเป็นงานลายเส้นเรขาคณิต ผู้วิจัยเลือกรูปทรงของกล้วยไม้เหลืองจันทร์พุดเพิ่มเส้นที่แหลมกึ่งลายกนกไทย บ่งบอกถึงการมีวัฒนธรรม

3. ลวดลายจากลายเส้นของตราสัญลักษณ์

4. การตัดสินใจสัญลักษณ์จากประวัติชื่อเดิมคือเกษตร กระทั่ง คำว่ากระทิงเป็นชื่อหมู่บ้าน อีกความหมายหนึ่งคือตัววัวกระทิง (สัตว์) ผู้ออกแบบจึงนำสัตว์วัวกระทิงมาออกแบบการตัดสินใจสัญลักษณ์ที่มีสายตาที่มุ่งมั่น และรักถิ่นฐาน ตามคุณลักษณะของตัววันกระทิงซึ่งตรงกับคุณลักษณะของนักศึกษาของมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12 ภาพผลงานการออกแบบและภาพบรรยากาศพิธีเปิดหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขตจันทบุรี (ภาพสถานที่จริงเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2561 เวลา 13.30 น.)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การหาข้อมูลภาคสนามควรเพิ่มการเสวนาแบบกลุ่มเพื่อหาอัตลักษณ์โดยมีบุคคลหลายฝ่ายมีส่วนร่วมเสนอแนะ

2. การหาอัตลักษณ์องค์กรภาคสนาม ไม่ควรมุ่งเน้นไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องเปิดกว้างรับข้อมูลหลายทาง อัตลักษณ์บางอย่างอาจจะแฝงอยู่ในบางเรื่องของข้อมูลต่างๆ

3. การกำหนดวัตถุประสงค์การหาอัตลักษณ์ ควรกำหนดตามวัตถุประสงค์หลักและควรเสริมวัตถุประสงค์รอง เพื่อเพิ่มช่องทางให้เกิดอัตลักษณ์ที่ส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรมากขึ้น

4. องค์กรมีกรอบในการออกแบบจากบุคคลภายใน จึงมีขอบเขตในการออกแบบจึงต้องเตรียมข้อมูลให้มากในการอธิบายและเสนอแบบ ให้พร้อมชี้แจงแก้ไขตามกรอบขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- [1] จินดา เนื่องจำนงค์. (2559). การออกแบบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์. (เอกสารอัดสำเนา).
- [2] ญัฐจิภา เมณฑกา. (2552). ศึกษาการออกแบบสัญลักษณ์เพื่อการปรับภาพลักษณ์องค์กร. วิทยานิพนธ์. (เอกสารอัดสำเนา).

- [3] ปิยะวรรณ ปิ่นแก้ว และคณะ. (2560). การศึกษาเอกลักษณ์ ภาพลักษณ์ บุคลิกภาพจังหวัดนครปฐม. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย ปีที่ 37. หน้า 223-244.
- [4] ประวัติโรงเรียนเกษตรกรรมจันทบุรี. (2552). เกษตรกระทิง 45 ปี. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [5] ไพโรจน์ พิทยเมธี. (2551). การวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบเลขนศิลป์ที่แสดงเอกลักษณ์ไทย. วิทยานิพนธ์. (เอกสารอัดสำเนา).
- [6] รัตน์วรรณ คิม. (2557). การออกแบบเรขศิลป์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ ศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์สุราษฎร์ธานี. วารสารศิลปกรรมศิลปกรรมบูรพา. 129 หน้า. ปี พ.ศ. 2557.
- [7] ไวยจน์ ดวงจันทร์, จุฑามาส ทรายแก้ว, ฐานพวงค์ สารรัตน์, กิตติพล เทียนทอง, วัชรินทร์ ภิญโญศาสตร์, สุภารัตน์ สอนบัว และคณะ. (2560). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียการถ่ายทอดคหิตความเชื่อ และภูมิปัญญาการออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่ของชาวไทยพวนผือ จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2560.วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี.
- [8] ศักดา วัฒนจันทร์. (2561). รายงานผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา “ขั้นตอนผลิตสติ๊กเกอร์ไลน์แบบ Creator Market”. [ออนไลน์] Available: http://www.research-system.siam.edu/images/809/05_ch2.pdf. สืบค้นข้อมูล 11 สิงหาคม 2561.
- [9] สโรชา เมฆอรุณ. (2557). การจัดการพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ : กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์การศึกษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์. สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [10] Ellen Lupton, ENNIFER COLE PHILLIPS. (สหทัศน์ วชิระนภกุล, แปล). *HR-Tongnoi in Uncategorized*. (พฤษภาคม 15, 2007). เข้าถึงได้จาก[ออนไลน์] Available: <https://sophon56.wordpress.com>. สืบค้นข้อมูลวันที่ 10 สิงหาคม 2561.